

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי י"ב כסלו תשע"ט | דף היומי בבלי: מנחות קב.
דף היומי בהלכה: מסעיף ב' עד תחילת סימן של"ו.
מוסר: חובת השמירה פרק ב' מ"זה יהיה שייך" עד תחילת פרק ג'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ג 'והחכם המבין' עד פ"ד 'והשביעית'.

הדף היומי בהלכה

מדוע אסור לאסוף פירות שהתפזרו בחצר בשבת?

בחצר, שאינה מקום גידול הפירות - אסור מדרבנן לאוספם, משום 'עובדין דחול', דהיינו שפעולה זו היא כדרך המלקטים פירות בשדה. ונחלקו הפוסקים אם איסור זה הוא רק באיסוף לתוך כלי, או גם באיסוף לתוך חיקו או לתוך כיסי בגדיו של האוסף.
[שו"ע שלה, ה, משנ"ב יז-יח, וביה"ל ד"ה אחד; ביאורים ומוספים דרשו, 17]

אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'מעמר', שהיא איסור התבואה לאחר קצירתה וקשירתה לחבילות חבילות, המכונות 'עמרים'; ונכלל במלאכה זו כל איסוף של פירות ושאר גידולי קרקע לערימה, או לתוך כלי. ואין האיסור אלא באיסוף הפירות במקום גידולם, בשדה או בגינה, אבל האוסף בבית ובחצר אינו עובר על איסור מעמר. אולם, פירות שהתפזרו

הדף היומי בהלכה

האם מותר לאסוף צעצועים שהתפזרו בחצר בשבת?

ויש חולקים, ויש שהחמיר בפזזור רב והקל בפזזור מועט. ובדברים שאינם גידולי קרקע - יש שכתב שאין איסור כלל, משום שאין באיסופם עובדין דחול; ולכן, לדוגמה, מותר לאסוף צעצועי ילדים שהתפזרו, ואף לתוך כלי.
[שו"ע שלה, ה, משנ"ב יז, ושעה"צ יג; ביאורים ומוספים דרשו, 18 ר"א; ארחות שבת יח, הע' קנ]

בהמשך לאמור: פירות שנפלו על הקרקע ולא התפזרו, מותר לאוספם אף לתוך כלי, כיון שבאופן זה אין האיסוף נראה כעובדין דחול. אך אם נפלו לתוך עפר וכדומה - דינם כדין פירות שהתפזרו, כיון שהאיסוף מתוך העפר נראה כ'עובדין דחול'; ואם אין בכוונתו לאכול את הפרי לאלתר, אסור להוציא מתוך העפר גם משום איסור 'בורר'.
ופירות שהתפזרו בתוך הבית - יש אומרים שדינם כפירות שהתפזרו בחצר,

הדף היומי בהלכה

מהו איסור 'ביטול כלי מהיכנו'?

וטעם איסור זה: יש אומרים משום שהוצאת הכלי מכלל שימוש דומה כביכול לשבירת הכלי, האסורה משום מלאכת 'סותר'; ויש אומרים להיפך, שהיא דומה כביכול לחיבור הכלי לקרקע, האסורה משום מלאכת 'בונה'. ולצורך מניעת הפסד כספי רב - מותר לבטל כלי מהיכנו.
[שו"ע שלה, ד; ביאורים ומוספים דרשו, 14]

חכמינו ז"ל תיקנו שלא להניח בשבת חפץ של 'מוקצה' על גבי חפץ המותר בטלטול, ואיסור זה מכונה: 'ביטול כלי מהיכנו', כלומר, ביטול כלי מסוג השימוש שהיה מוכן (- ראוי) לו קודם לכן, שהרי טרם שהניח בו את המוקצה, היה הכלי ראוי לכל סוגי השימושים, וכעת נעשה טפל למוקצה, ונאסר - לפחות כל עוד המוקצה מונח בו - בטלטול.

"בהתאם להוראתו של מרן הגראי"ל שטיינמן, אמרתי להם שהתורה מגנה עלינו ולכן נישאר כולנו כאן ונמשיך ביתר שאת בלימוד התורה. לאחר דקות ספורות שמענו 'בום' אדיר.."

במקום 'צבע אדום' - הגנה של 'ענני כבוד'

הי"ו לבית מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן, ושאלנו אותו אם זה בגדר סכנה להגיע מדי ערב לשיעור. הסברנו לו שזוהי סכנה ללכת בשעות הערב בחוצות העיר, אבל מאידך התושבים כולם חשים שקירובם לעולמה של תורה הנעשית ע"י שיעור תורה זה, היא המגנה יותר מכל עליהם, ולכן הם מאד חושקים בהמשך השיעור.

ראש הישיבה חשב מעט ואמר: רצוי שימשיכו את השיעור, כי כבר אמרו חכמינו שתורה מגנה ומצלה, ואין דבר שיסיע יותר מהתורה המגינה ומצלת מן הפורענות. חזרתי לעיר וסיפרתי לתושבים את תשובתו של מרן ראש הישיבה, וזה הביא עוד אנשים להצטרף לשיעור.

באחד הערבים אירע מופת של ממש. בעודי מוסר את השיעור החלה לפתע להישמע אזעקת צבע אדום. רצינו להיכנס לחדר הפנימי שהוא בטוח יותר, אבל החדר היה קטן מלהכיל את כל משתתפי השיעור - כארבעים לומדים. בהתאם להוראתו של מרן אמרתי להם כי אם התורה מגנה ומצילה עלינו - נישאר כולנו כאן ונמשיך ביתר שאת בלימוד התורה בשקיעות, וכך נוכל להינצל בזכות התורה שלא יישמע שוד ושבר בגבולנו.

לאחר דקות ספורות שמענו 'בום' אדיר. היה קול נורא בכל הבית ורעדה נוראה, כאילו טיל פגע במקום. נודע לנו שנחת טיל בצמוד לבית מאחור, והחדר הפנימי בו היינו אמורים לשהות על פי דרך הטבע - נפגע ממש. לו היינו נדחקים שם כולנו בצפיפות, התוצאה הייתה הרת אסון ח"ו.

הדבר היה בשנת תשע"ו באחד מסבבי מטחי-הטילים שנחתו על העיר שדרות. בית בקצה העיר ברחוב המכבים ספג פגיעה ישירה, ובני המשפחה בנס גדול יצאו רק בפציעות קלות.

הרב מיכאל זאדה, רכו 'לב לאחים' בעיר, נקלע לאירוע ושמע את השיח הנרגש בין השכנים שהתאספו במקום. היתה זו סייעתא דשמיא, סיפר בשיחה מיוחדת למוסף שב"ק של יתד נאמן (סוכות תשע"ז). אני שומע את בעל הבית אומר שה'צבע אדום' אינו יעיל כלל כנגד מתקפת הטילים הנוראה, וכל ההגנות שעשו כאן עלינו ועל בתינו לא עומדות במבחן המציאות. השכנים שבאו לראות את המתרחש היו אף הם בדילמה, והדאגה כרסמה את ליבם. ואז בסייעתא דשמיא הבזיק רעיון במוחי. אמרתי להם: במקום שנסתמך על הצבע אדום, אני מציע לכם הגנה מעולה יותר הנקראת 'ענני כבוד'...

נעשה שיעור תורה קבוע בבית, נביא את כל המעוניינים להתקרב וליהנות מעט מאור התורה, וזה לבטח יגן עלינו יותר מהאזעקות. להפתעתי, קם שכן בשם יובל, המתגורר בבית סמוך, ואומר שהיות ובבית לידו נפל טיל וגם בצד השני בסמוך ירד טיל אימתני, ואילו ביתו ב"ה ניצל - הוא רוצה לקבוע את שיעור התורה אצלו. וכך למחרת היום קבענו שיעור תורה אצל יובל הי"ו.

עד מהרה התמלא השיעור בכארבעים לומדים שהגיעו דבר יום ביומו. בגלל החששות מהאזעקות והטילים, הלכתי במיוחד עם הרב אליעזר סורוצקין

הסיפור היומי

הנאצים החליטו לערוך מעין 'שעשועון'. הם יפתחו את החומש במקום מסוים ויצביעו על פסוק מסוים, ועל הרב אהרונסון יהיה לתרגם את הפסוק בצורה מדויקת ואמינה, ולא - - -

וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לֵאמֹר - הַגֵּאוֹן שֶׁעָמַד אֵיתָן מוֹל שְׂרֹוֹ שֶׁל עֲשִׂיָו | לִיאֲרָצִיִּט הַגֵּה"צ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מֹשֶׁה אַהֲרֹנְסוֹן זצ"ל בַּעַל 'יְשׁוּעַת מֹשֶׁה'

החומש נפתח בפסוק שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד. רגע קצרצר בלבד נמשך ההיסוס, ובתומו החליט הרב כי יאמר את האמת לאמיתה מבלי לחשב כל חשבונות שהם. הוא פתח פיו והחל אומר את פירוש רש"י, כי כל כלל ישראל יתאספו וישמעו כאיש אחד, כי רק ה' הוא אלוהינו. הצורך שמע את הדברים ופניו האדימו מזעם. הוא סינן בין שיניו: לא די בכך שאותם יהודים שפלים סבורים כי הם העם הנבחר, אלא שהם גם מנכסים את אלוהי השמים לעצמם... הוא חרק את שיניו אולם הפטיר כי היות והרב אומר את האמת לאמיתה הוא מניח לו להמשיך בדבריו, וביקש ממנו להמשיך ולפרש את הפסוק.

הרב המשיך וביאר את המילים 'ה' אחד', ופירש כי גם הגויים יודו כולם שה' הוא אחד ואין בלתו. שוב חזר ונשנה אותו מחזה על עצמו, והגוי הזועם צרח קבל עם ועדה כי רק בשל אמירת האמת הוא לא פוגע ברב ומניח לו להמשיך ולחיות...

היה זה באחד מלילות השבת אחר ריכוזם של היהודים בגטו. הגה"צ רבי יהושע משה אהרונסון זצ"ל ישב ולמד בחומש, כשלפתע נשמעו דפיקות עזות על הדלת. הוא הסתפק האם מוטב לפתוח להם מיד, או שמא מוטב להמתין עד אשר יכבו נרות השבת שדלקו בחדר, ואורם הזך היה עלול להבעיר את חמתם של אותם רוצחים. לבסוף הכריע כי מוטב להמתין עד אשר יכבו הנרות וכך אכן עשה.

הרוצחים התייאשו מלנקוש ועזבו את המקום, ושוב בשעה מאוחרת יותר. כששבו ודפקו על הדלת פתח להם הרב והכניסם אל תוך הבית פנימה. הם שאלו אותו באיזה ספר הוא הוגה, והוא השיב להם כי זהו הביבלי - תנ"ך. הרשעים החליפו ביניהם כמה מילים והחליטו לערוך מעין שעשועון. הם יפתחו את הספר במקום מסוים ויצביעו על פסוק מסוים, ועל הרב יהיה לתרגם את הפסוק בצורה מדויקת ואמינה, ולא - - - ח"ו. אחד ממלאכי החבלה השטניים הודיע לרב כי הוא מלומד ובקיא בתנ"ך ובפירושו, ולכן אל לו לנסות ולהתחכם, באשר פירושי הפסוקים נהירים לו היטב.

תיכף התעורר ר' שלמה משנתו, קיבץ משארית לחמו הדל, כינס עשרה יהודים, וערכו יחדיו סעודת הילולא. למחרת היום הלך ר' שלמה וקנה כרטיס לוטו (לאטר"י), וזכה בהון עתק שממנו נתעשר בעשירות גדולה

סיפורי ישועות, ניסים ונפלאות, ליומא דהילולא של הרה"ק רבי אברהם דוב מאבריטש בעל ה'בת עין' זצוק"ל יב' כסליו

להשתטח על ציונו, בוא נא עמנו, וכבר נפעל עבורך ישועה גדולה. וכך עשו, כל הדרך לא פסיק פומיה מגירסא של אותו נצרך, אודות מכונת הכביסה, כי מכונה פלונית טובה היא, ושל 'חברה' פלונית לא... ובכלל הוא דואג מה יהיה בסופו של דבר, כיצד יכבסו את בגדי בניו הגדולים והקטנים... ובבואם לפני המלך בציון הקודש שפכו לבם בתפילה - איש איש בנגעו ומכאובו. משם נסעו, ויחנו באת"ק מירון, קנו במכולת (גראסערי) לחם וכל מטעמים ועלו לציון הקודש דרשב"י לערוך שם סעודת הילולא, והי, אך יצאו מציון הקודש, צלצל הטלפון של מיודעינו הנצרך, ומצד השני 'מבשרים' לו כי הגורל שקנה מאי זה 'מוסדות' לפני זמן רב זכה בו... מכונת כביסה חדשה ומשוכללת...

וכה אמר לי ר"מ בצערו על אותו נצרך, הרי כוחו של הצדיק להשפיע שפע רב וגדול, חבל על אותו איש אשר צמצם את כל השפע במכונת כביסה שאכן קיבל אותה, אילו היה מבקש ב'השגות' כגדולות יותר בוודאי היה מקבל שפע רב פי כמה וכמה (ר"מ מספר ע"ע שפעל לטובה באותה נסיעה כמה עניינים גדולים ורבים פי כמה וכמה)

מעשה היה לפני כשנתיים בארה"ק, שהממונים על המס פשטו לחנותו של אברך והחלו ל'פשפש במעשיו' מה הם היוצאות בית עסקו וכנגד מה הם ההכנסות... וימצאו כתוב כי בית העסק נושא ב'הוצאות' גדולות, דוגמת שש קווי פלא' (סעל') בשעה שבאמת רק אחד מהם נצרך לצורך העסקים, בית העסק מחזיק בשני כלי רכב כשרק אחד נדרש להם, ואף הבעלים עצמו חגגו לאחרונה וישבו בבית מלון גדול במשך שבוע שלם 'על חשבון' ההוצאות. המכיר ובקי יודע שעבירות כגו דא מחייבים אותו לשבת בבית האסורים... אבל... באמצע החקירות נזכר האברך מהסגולה הידועה לתת סעודה לכבוד נשמת ה'בת עין' ומיד קיבל כך על עצמו (לערוך סעודה ביומא דהילולא של הבת עין)

באותו רגע נענה אליו ה'חוקר', שמע 'בני' מוסר... זאת הפעם אותר לך על הכל ... אבל אוי לך אם תשוב לעבור עבירות כגו דא, ושילחו חפשי לביתו. ידוע לי מעשה שאירע בשנת תשע"ה, באברך מתושבי עי"ת וויליאמסבורג יצ"ו ססבל מנדודי שניה, משהלך להיבדק אצל רופא פשוט אודות נדודי השינה, עשה לו ג"כ בדיקת א.ק.ג. (EKG) ומיד נחרד ושאלו מתי ביקרת לאחרונה אצל 'רופא הלב' שלך, ויען האיש ויאמר לפני כמחצית השנה, ויצוהו הרופא להחיש פעמיו לרופא הלב מיד בבוקרו של יום... מכיוו שראה הרופא שהאברך אינו מבין חומרת מצבו פנה הוא בעצמו וקבע 'תור' לאותו אברך למחרת היום. ואכן, רופא הלב ראה בבדיקותיו שהעורק (גיד) הראשי המוליך אל הלב סתום ברובו ככולו, ובכל רגע עלול העורק להסתם לגמרי ולהכניסו בסכנת חיים וודאית... ורצה להכניסו מיד לערוך צנתור בלבו אך הלה התחנן על נפשו שיחוס ויתן לו להלך ברחובה של עיר עוד יום אחד כי מנהל הבנק שבו מתנהל 'חשבוננו' גער בו שאם איננו מכניס היום סכום כך וכך מעות הם סוגרים לו החשבון... ואכן, תוך כדי דיבורם יחדיו ראה הרופא שמנהל הבנק מתקשר שוב אל האברך, ע"כ הסכים לשחררו בתנאי שמחצות לילה לא יאכל מאומה ויבוא אליו מיד למחרת היום לעריכת הצנתור.

משם התקשר האברך לאחד מידידיו הידוע כ'בעל צדקה וחסד נפלא' בלב רחום וחנון וביקש 'הלוואה' על סך פלוני שעליו למהר להכניס לבנק בטרם יעבור מחר את הצנתור... ומיד דיברו עמו נענה האברך ואמר, ראה נא ידידי, מוקף אנכי בסגולות שונות אשר רגיל אני לערוך, ומה הועילו לי כל אלו הסגולות, כשהנני 'אברך' בעל חוב אדיר וחולה מסוכן... אמר לו ידידי, וכי קטנה היא בעיניך, שהגעת לידי רופא פשוט בעד 'נדודי שינה' ומשם נתגלגלה הצלת חיים כפשוטו ממש - שנתברר ברגע האחרון שהנך מחויב לעבור צנתור ללא כל דחיה, איעצך, למחר חל יומא דהילולא של הרה"ק

רבו סיפורי הישועה בזכותו של אותו צדיק בזיווגים הגונים בזש"ק בנחת דקדושה מכל יו"ח... ולא נביא אלא כמה מהם וללמד על הכלל כולו יצא. שמעתי מאחד מגדולי הדור שליט"א מהיושבים ראשונה ב'מזרח' של בני ישראל, שבשנת תשע"ז ישבה בביתו בת גרושה ל"ע, והיה לב ההורים מתפלץ מרוב דאגה וצער, ביום י"ב כסלו שלח את אחד מתלמידיו לערוך סעודה רחבה וגדולה לעניי צפת, לא עברו שבועיים תמימות ובתו באה בקשרי אירוסין עם בחור עידיית שבעידיית, ממש פלאי פלאים.

בישיבת 'בית אברהם' בעיה"ק ירושלים תובב"א, ישנו 'קרן' לעריכת סעודות מדי שנה בשנה ביומא דהילולא קדישא, ומעשה שהיה כך היה, לפני עשרות בשנים היה יהודי ושמו הרה"ח ר' שלמה גראס ז"ל, לפרנסתו התעסק במכירת נפט, ברם, עסק זה - יגיעתו רבה ושכרו מועט, ומכיוו שכך, רעב ומחסור שררו בדרך קבע בביתו, והיה בליל הילולא של ה'בת עין' זי"ע, השתטח ר' שלמה על ציון הקודש, ושפך את לבו כמים, בתפילה ובתחנונים שירויחו לו פרנסתו מן השמים, לאחר מכן, חזר לביתו ועלה על יצועו, והנה בחלומו רואה הוא את ה'בת עין' זי"ע, ויאמר לו ה'בת עין', דע לך שקורת רוח מרובה הסבת לי בתפלתך על קברי (ידוע שהמתים נהנים כשמתפללים על קברם, וראה זוה"ק פר' ויחי רכה). אך זאת אשאלך - מדוע לא ערכת סעודה לכבוד הילולא, ותיכף התעורר ר' שלמה משנתו, וקיבץ משארית לחמו הדל, כינס עשרה יהודים, וערכו יחדיו סעודת הילולא. למחרת היום הלך ר' שלמה וקנה כרטיס לוטו (לאטר"י), וזכה בהון עתק שממנו נתעשר בעשירות גדולה, ואף הקים מממונו 'קרן', אשר עד עצם היום הזה עדיין עורכים ממנו סעודות הילולא.

אספרה נא מעשה אשר בידעי ומכירי קאמינא, בבית אחד נישאו הילדים בס"ד בזה אחר זה, זולתי בחור אחד אשר נתקעו שידוכיו בזה אחר זה, בד בבד טיפס גילו והגיע לגילו של יצחק אבינו בעת נישואיו - והיה בן ארבעים שנה, גיל אשר לכל הדעות נחשב לבחור כזקנה מופלגת עד מאד, יחד עם גודל הצער והמכאוב של הבחור, של ההורים וכל בני המשפחה מסביב, והיה בחודש טבת תשע"ח, נסעה אחותו של הבחור לציונו של הרה"ק הבת עין, שם הבטיחה שאם אחיה יבוא בקשרי אירוסיו עד ר"ח שבט שנה זו (תשע"ח) תערוך המשפחה סעודת הודאה, וגם סעודת הילולא ב"ב כסלו לשנה הבאה (שנה זו - תשע"ט), ואכן, לא עברו שבועיים, והבת עין פרע חובו - ביום שלישי כ"ב טבת בא ה'גלות' לקיצו, והבחור בא בקשרי שידוכין... כמו"כ שמעתי מבעל המעשה אשר עברו עליו כמה וכמה שנים מיום נישואיו ועדיין לא זכה לפרי בטן, ומה רב צערו וכאבו כש'בישרוהו' הרופאים שאבד סברו ובטל סיכוייו, ועל פי דרך הטבע לא יוולדו לו לעולם בנים או בנות... העיר ה' את לבו שלא להתייאש לגמרי, וביומא דהילולא - י"ב כסליו תשס"ח עלה לציונו הק' בעיה"ק צפת ת"ו, שם שפך ליבו כמים לראות בישועת ה', ואכן לתקופת השנה ממש כעת חיה ביום י"ב כסליו תשס"ט נולד לו בנו בכרוו במזל טוב, והיה לאות ולמופת.

שמעתי מהרה"ח רבי מוטל ראטמא שליט"א, עובדא שהיה עד לה לפני כמה שנים, בעודו מהלך ברחובות קריה - בשכונת מאה שערים אשר בעיה"ק ירושלים, מצאו יהודי נכבד 'בעל תשובה' אשר אי הפרוטה מצויה בכיסו, והלה החל לשאלו אודות 'וואש מאשינ' (מכונת כביסה), כי נתקלקלה המכונה שבביתו, עוללים שאלו בגדים נקיים ואין נותן להם, ובצר לו הוא מחפש אחר חנות המוכרת מכונת כביסה 'יד שניה', כי עליה אין דורשים סכום עתק כמו על מכונה חדשה. ר"מ ניסה להניאו מך, היות וידוע לידועי חן שדבר שטות הוא לקנות מכונת כביסה יד שניה - כי לעולם ומעולם לא תדע אלו חסרונות ובעיות יוצצו לה במשך השימוש בה. וכה אמר לו ר"מ, היום חל יומא דהילולא של ה'בת עין', עומד אני ליסע לעיה"ק צפת

ה'בת עין' זכור נא ואל תשכח להדליק נר לטובת נשמתו, גם תוסיף לומר תהלים, ובעזר הש"ת בזכות הצדיק קרובה ישועתך לבוא... מכיון שהזכיר הידיד את הילולת ה'בת עין' נתחוויר פני האברך כשלג, וכה התוודה בפני ידידו, כי אכן, מהמאמינים הוא ולכן בשנה שעברה ביום י"ב כסלו (תשע"ד) ערך סעודה בביתו לעשרה יהודים... אלא שבשנה זו כשנזדמן בביהמ"ד לדבר ביום השב"ק העבר (פר' ויצא - שלפני ההילולא) אודות סגולת הסעודה קם האברך והכריז בקול רם, כי

אף הוא כמוהו ערך סעודת הילולא לפני כשנה, ולא הועיל במאומה, מצב פרנסתו בכי רע - יום הוא מגלגל כספים מגמ"ח אחד למשנהו וכו' וכו', ולא ראה שום ישועה במשך השנה, והנה כמסיח לפי תומו אמר לו אחד ממתפללי ביהמ"ד, הרי לא ידע אדם מה עובר עליו - כמה לא חלי איניש ולא מרגיש, שמא נגזרה עליו הגזירה שלא תוציא שנתך, ובזכות אותה סעודה ניצלו חיך מבלי שתדע מאומה על כך... ועתה הינו עומד ומשתומם כי נראים דברי 'מתפלל' זה כדברי נביאות ורוח הקודש ממש, שכן רגליו הוליכוהו לרופא קטן ורגיל אודות נדודי שינה ונסתבב מזה הצלת חייו, כי בלאו הכי שמא היה נודם לבו ואז היה חל גם יום היא"צ שלו ב"ב כסלו... מיד מיהר האברך לערוך סעודה בטרם יגיע חצות ליל וימנע ממנו להשתתף בסעודת ההילולא... סוף דבר הצנתור הצליחוהכל בא על מקומו בשלום, ויהי לפלא.

באחת השנים בערבי פסחים רצו הגבאים לסייד וליפות את בית מדרשו של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע, אך ה'בת עין' התנגד לכך בכל תוקף, וטעמו עמו, כי בערבי פסחים מילתא דשכיחא היא שמתעורר איזה ענין של אי שלום וטינה בלב בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו, ובאותה שעה משמש ביהמ"ד כ'עיר מקלט' עבור הנעלבים, ואם יסיידו ויסגרו את ביהמ"ד לא יהיה להם לאן לברוח...

והנה שיחות של תלמידי חכמים צריכות לימוד, ופשיטא שלא היתה

כוונתו לדחות אותם בקש ובמילי דבדיחותא גרידא, אלא שכך היא האמת, שחייב האדם להתרחק מהמריבה והמחלוקת כשם שהוא בורח מן האש ומחיה רעה, וכמו שבאותה שעה יברח וירוץ כל עוד נשמתו בו כדי לצאת מספק ספיקא של סכנה כן נמי צריך לברוח מן המחלוקת כמטחווי קשת, וזה רצה הרה"ק ללמד, שלעולם בית המדרש פתוח, וכל הרוצה מקום מקלט יבוא להתחמם בקדושת ביהמ"ד.

אחד מצדיקי בית רוז'ין נהג לומר, שעל כן עשה ה' שפתח מערת ציונו הקדוש נמוך במאד, ואי אפשר להיכנס שם בלא 'כפיפת קומה', להזכיר לכל הנכנס לגו מערתא קדישא, כי זו היא משנתו הטהורה אשר השאיר לנו, להתכופף ולהכניע את עצמנו בכל עת ועונה.

והדברים ידועים ומפורסמים, שבעת הרעש הנורא בצפת, בשנת תקצ"ז, רוב רובם של יקירי צפת נקברו אז תחת המפולות, ולא נותרו לפליטה כי אם 'כעשירית' מבני היישוב. בעת שאירע הרעש עמדו בבית מדרשו של ה'בת עין' באמצע 'חזרת הש"ץ' דמנחה, מיד ציווה ה'בת עין' שכל העם הנמצאים בבי מדרשא יתאספו ויעמדו סביבו, והוא עצמו נשכב על הארץ בפישוט ידיים ורגליים לפעול את אשר פעל, ואכן מחצית מבית המדרש התמוטט ונפל הגג שמעליו, ואילו המחצית השנייה, ששם עמדו המתפללים תחת צלו של ה'בת עין' נשאר על תילו, ונראה הדבר לכל עד עצם היום הזה. לאחר מעשה הסביר ה'בת עין' טעם השתתחותו על פני הארץ, כי ראה שאירע הדבר שלא בדרך הטבע - כי לא נפלו האבנים לארץ כדרכם, אלא נזרקו מדרום לצפו ומצפו לדרום, והבין שיד הס"מ בדבר - להחריב את עיה"ק צפת, ובאופן כזה אין עצה מלבד ה'התבטלות', ולכן השתטח על הארץ ב'התבטלות גמורה', כדרך שנהג רבי אחא בר יעקב כשנלחם עם הס"מ, כשנתגלה לו בדמות נחש בעל שבעה ראשים, וערף את ז' ראשיו על ידי כריעות והשתתחיות על הקרקע (עיין קידושין כט:)

(באר הפרשה פר' ויצא)

התחוללה אצלי מלחמה, ולבסוף החלטתי לא ללכת - אלא רק לאחר סיום הסדר! בשעה 1:00 הזדרזתי ללכת. היה אדם אחד לפניי בתור, והתברר שהוא לקח את טופס הבקשה האחרון... וקיבל גם את המלגה האחרונה. הפסדתי!!

הרב יעקב שיש שליט"א בסיפור אמיתי על מלחמה פנימית שהסתיימה בניצחון מתוק, ועם פרס בלתי צפוי...

כמספר הטפסים. מצטערים מאד."

זה שלפני קיבל, אני לא קיבלתי.

אני יוצא החוצה, עומד על המדרגות של ישיבת 'אור דוד', ושוב מתחילה בתוכי סערה פנימית. 'אתה רואה, הפסדת חמש מאות שקל'... 'אז מה, למדתי סדר של שלוש שעות, זה נצח! ברוך ה', אמנם אין לי חמש מאות שקל ביד, אבל עמדתי בנסיון, וזה שווה הרבה יותר מחמש מאות שקל'... הרגשתי שלווה, שמחה מילאה את הלב שלי. פתאום צלצל הטלפון, ועל הצג מופיע מספר של "דרשו".

"תגיד לי", אומר מישהו מהצד השני של הקו, "עשית עכשיו את המבחן המסכם?"

"כן עשיתי. מה הבעיה?"

"אנחנו רוצים לבשר לך, שזכית בהגרלה".

"זכיתי???" זה לא קורה לי הרבה, אני נרגש. "בכמה זכיתי?"

"זכית בחמשת אלפים דולר"...

לא קיבלתי חמש מאות שקל, אבל קיבלתי חמשת אלפים דולר... הם היו שווים באותה עת כשמונה עשר אלף שקל.

באותה תקופה התגוררנו בדירה קטנה, והצפיפות העיקה עלינו מאד. מרבית החברים שהיו במצב דומה, קנו דירה גדולה על הנייר. גם אני רציתי לקנות "על הנייר", אבל לצורך כך הייתי זקוק למאתים אלף שקל, שלא היו לי. לא היה לי גם רבע מהסכום ההתחלתי לתשלום הראשון.

שמונה עשר אלף השקלים שהגיעו אלי מידו הרחבה של הקב"ה, נתנו לי כוחות נפש ועוצמה. היה לי ביד התשלום הראשון לקבלון, ושילמתי, ואחר כך איכשהו התגלגלו העניינים והצלחתי לעמוד בתשלומים.

ממש לאחרונה חגגתי חנוכת הבית בדירה החדשה ורחבת הידיים שלנו, סיים האברך את סיפורו.

(מתוך הספר דורש טוב סוכות רבי יעקב שיש שליט"א)

פִּי שְׂרִיתָ עִם אֱלֹקִים וְעַם אַנְשֵׁים וְתוֹכַל (בראשית לא, כט)

לפני זמן מה נגש אלי אברך ואמר: מאחר שאתה דורש דרשות, ומשלב בהן סיפורים, ברצוני לספר לך סיפור שארע לי עצמי. אני אמנם לא צדיק יסוד עולם, אבל לפני שלוש שנים, ביום כיפור, קיבלתי על עצמי קבלה - באמצע הסדר לא אלך לשום סידורים, ויהי מה. הקבלה החשובה הזאת היתה מבוססת על רצון טוב, אבל גם על נסיון חיים, שחוויתי על בשרי - אם אני הולך לעיריה על חשבון הסדר, מתברר שהפקידה בדיוק לא הגיעה. בבית המרקחת התרופה נגמרה, ובדואר יש שיבושים ועיכובים. בקיצור, זה לא הולך. אין ברכה מלכת באמצע הסדר.

החלטתי אפוא בהחלטה חזקה - יהיה מה שיהיה, באמצע הסדר אני לא הולך. בתחילת חודש ניסיתי להירשם לישיבת בין הזמנים בפרדס כץ, שם אני גר, ולא קיבלו אותי. בכל זאת הגעתי ללמוד שם. בשעה עשר התחילה ישיבת בין הזמנים, ובעשר וחצי התחוללה סביבי המולה קלה. מה קרה? הרב דניאל זר מחלק בשיבה שלו, "אור דוד", חמש מאות שקל לכל אברך שגר בפרדס כץ. חמש מאות שקל לאברך, בערב פסח, זה דבר חשוב מאד. רבים עזבו את בית המדרש, וחזרו לאחר זמן קצר עם כסף ביד. ומה איתי?

נכון, קיבלתי על עצמי לא ללכת באמצע הסדר, אבל עכשיו בין הזמנים, ואני אפילו לא רשום באופן רשמי בישיבת בין הזמנים הזאת. ולכן מה? - אני אומר לעצמי. מה זה משנה "בין הזמנים" או לא? סדר זה סדר. קבלת על עצמך לא ללכת, אל תלך.

התחוללה מלחמת איתנים בין היצר הטוב ליצר הרע, ולבסוף החלטתי לא ללכת. אני אלך בשעה אחת, לאחר סיום הסדר.

בשעה אחת הזדרזתי ללכת. יש אדם אחד לפני בתור. כדי לקבל את המענק צריך למלא טופס, אבל מתברר שהבן אדם לפני - לקח את הטופס האחרון. "רגע, רגע", אני מזדעק, "אל תתחיל למלא את הטופס. תן לי אותו לחצי דקה, כדי שאוכל לצלם, ולמלא טופס בעצמי".

אבל הפקיד מתערב, "לא אי אפשר לצלם, זה ממוספר. הרב הקציב מלגות

"חולפות שלש שעות, ארבע וגם חמש, והטלפון דומם. מה קורה? מדוע היא לא מתקשרת?... מאוד כעסנו. איזו התנהגות זו?! למה למשוך אנשים כל-כך הרבה זמן? איזו רשעות! איזו אכזריות!..."

מעשה שהיה, עם לקח מאלף על החובה הגדולה לדון לכף זכות

לנו לחכות עד בוש? איזו התנהגות! ובכן, העבודה התחילה מיד למחרת, ולמרבה הפלא האוירה היתה נעימה, העבודה טובה. הימים והחודשים חולפים על מי מנוחות, אך את ההתחלה עם הטעם המר של התשובה המרה לא יכולנו לשכוח. זה עדיין שכן בליבנו כאבן גדולה של כעס.

עכשיו שימעו כמה גדולה החובה לדון לכף זכות. יום אחד נוות ביתי תחי' באה לעבודה כהרגלה, והנה היא שומעת את המעסיקה אומרת לה: "מדוע באת היום? שלחתי לך הודעה שיש היום חופש". "הודעה?!..." תמהה נוות ביתי. "הטלפון שלי כמובן כשר ואינו מקבל הודעות".

"מה?! שאלה המעסיקה, "אז איך את ההודעה ששלחתי לך באותו בוקר, שקיבלנו אותך לעבודה, כן קיבלת?"

'בוש'. האסימון נפל. מסתבר שבאותו יום, כבר מחצית השעה אחר כך היא שלחה לאשתי הודעה על קבלתה לעבודה, אך לא טרחה לוודא שההודעה התקבלה. כמה צריך לדון לכף זכות!

(פורסם בגיליון 'משנתה של תורה')

במשך תקופה ארוכה מאוד ומורטת עצבים, נוות ביתי תחי' חיפשה עבודה. חיפשה, חיפשה ולא מצאה. הלכה לראיונות, שלחה קורות חיים ולא מצאה. והנה באחד הראיונות אומרת לה המנהלת, שלא היתה שומרת מצוות: "אחזיר לך תשובה תוך שעתיים".

היתה זו השעה עשר בבוקר. השעתיים עברו בעצלתים, ההמתנה ארוכה, אך בסוף הן הסתיימו. 'הנה, עכשיו הטלפון המיוחל יצלצל...' אך לא. חולפות שלש שעות, ארבע וגם חמש, והטלפון דומם. מה קורה? מדוע אינה מתקשרת? איננו יודעים, והמתח רב. חולפות שש שעות וגם שבע, ואין שום יצירת קשר.

מאוד כעסנו. איזו התנהגות זו?! אם הם רוצים, כן, אם לא, לא. אבל למה למשוך אנשים כ"כ הרבה זמן? איזו רשעות! איזו אכזריות!

חולפות תשע וגם עשר שעות, ובערב היא מחליטה כי עליה להתקשר בעצמה אל האשה לשאול אותה לתשובתה. היא מטלפנת, ולתדהמתה אחרי שני צלצולים היא מקבלת מענה. "בטח, בטח, תבואי. מחר מתחילים". השמחה על התשובה הגואלת לה ייחלנו, התערבה בתחושות קשות של זעם עצור. מדוע ייסרה אותנו כל כך? מדוע המתינה עד עכשיו? למה נתנה

כאשר היא מותקפת, היא מפעילה פיצוץ מבוקר בתוך גופה, המשחרר שני סילונים של נוזל רותח ומבאיש משני צינורות שבחלקה האחורי, ישירות לפרצופו של האויב, אשר נשאר המום ומשותק

הכירו את 'כיפת הברזל' של 'החיפושית המפציצה'

"והרביעית, סימן החכמה הנראה במיני שאר החיים מקטנם ועד גדולם..." (שער הבחינה פ"ד).

מבין שלוש מאות אלף מיני החיפושיות הנפוצות בכל מקום על פני כדור הארץ, ישנה חיפושית הנקראת "החיפושית המפציצה". חיפושית זו, שגודלה מגיע עד לעשרה מילימטר, ניחנה במתקן פיצוץ יחיד במינו. כאשר היא מותקפת, היא מפעילה פיצוץ מבוקר בתוך גופה, פיצוץ שמשחרר שני סילונים של נוזל רותח ומבאיש הפורצים בכוח משני צינורות שבחלקה האחורי, ישירות לפרצופו של האויב, אשר נשאר המום ומשותק לזמן מה. והחיפושית יכולה לכוון את הצינורות האלה בכל הכיוונים הרצויים לה. בעת הפעלת מנגנון ההגנה הזה, נשמע קול נפץ, שהוא שנתן לחיפושית את שמה. מדענים שחקרו את מנגנון הפיצוץ גילו, שבלוטות בגופה של החיפושית מייצרות שני חומרים שונים, והללו עוברים אל שתי שלפוחיות ומתערבבים שם. אחד החומרים מכיל הידרוכינון והשני מכיל מי חמצן. כאשר מערבבים במעבדה את שני החומרים האלה מתרחשת מיד התפוצצות, והתברר כי בשלפוחיות נוסף חומר מיוחד המעכב ומונע את הפיצוץ, וכאשר התערבות

מוזרמת בשעת הצורך מן השלפוחיות אל תאי הפיצוץ, מופרש שם אנזים מיוחד המבטל את פעולתו של החומר המעכב, ואז מתרחש הפיצוץ היורה בלחץ את סילוני הנוזל הלוהט והמבאיש אל התוקף. פלאי פלאים! חיפושית שגודלה כסנטימטר, מצוידת במנגנון פיצוץ מתוחכם ומייצרת בגופה ארבעה חומרים כימיים, כל אחד בהרכב מסוים וייחודי, בדיוק נמרץ לפעולה מתואמת ביניהם. הנוזל הראשון מכיל 10 אחוז תרכובת הידרוכינונית, והנוזל השני 23 אחוז מי חמצן. הקב"ה חנן אותה ביכולת לייצר את החומרים הכימיים הדרושים במקומות אחסון בגופה המתאימים לחומרים הכימיים, ובתאי פיצוץ עבי דפנות העומדים בדיוק בלחץ הדרוש. והפיצוץ מדויק ומבוקר, לא חזק מדי - כי אז היתה החיפושית עצמה מתפוצצת, ולא חלש מדי - כי אז הנוזל לא היה פורץ בסילון חזק אלא היה נשפך בזרזיף חלש ליד זנבה; וכמו כן הקב"ה נתן לה את היכולת לנהל את הפעילות של המערכת המורכבת הזאת ביעילות מדהימה ולתזמן את הפיצוץ בדיוק בחלקיק השנייה הדרוש להדיפת האויב המזנק אליה. (סוד השמחה ח"א)

שני בני לומדים באותה ישיבה - האם מותר לי לשאול את אחד מהם האם אחיו לומד טוב?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

שאלתו היא לתועלת, כדי שאם יודע לו שפרש מן התורה יזרזנו על להבא, שאז בודאי מותר ונכון הדבר, וגם לנשאל מותר אז להשיב על שאלתו. אבל אם שואל זאת כסקרנות גרידא, משמע מדבריו שאפילו לאב אין לספר. אולם יש שהעיר (קונטרס מתורת הלשון) שגם כאשר האב עצמו אינו יכול להשפיע על בנו, מכל מקום מותר לו לברר על מצב בנו, כדי שאם ישמע שנחלש ברוחניות וכדומה, יבקש מאחרים שיש להם השפעה על בנו שיסייעו לו בזה. ומלבד זאת, ישנה תועלת כשידעו האב והאם על מצב בנם, כדי שיוכלו להתפלל על כך מעומק ליבם, שיתכן שגם זה נחשב לתועלת.

בכלל ח' סעיף יא אנו למדים שאיסור לשון הרע חל גם בין אנשים קרובים זה לזה, "ואפילו אח על אחיו אצל אביו, גם כן לשון הרע גמורה היא". ה'חפץ חיים' מוסיף, כי "אפילו אם הוא מכוון בסיפור כדי שקרוביו יוכיחוהו על זה, גם כן אסור, היה לו להוכיחו תחילה בינו לבין עצמו, ולא לילך תיכף ולספר קלונו. אם לא שהוא משער שתוכחתו לא תועיל לו, אז מותר". בביאורים ומוספים מציינים כי כמו כן לענין שמיעת לשון הרע של אב על בנו, כתב החפץ חיים לעיל (כלל ד ס"א בהגה"ה) שמצוי שהאב מתעניין במצבו וענינו של בנו הדר בעיר אחרת, ושואל גם כן על תורתו, אם לומד הוא עדיין או לא, וכותב שאין היתר לאב לשאול על כך, אלא כאשר מטרת